

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/8/2020
Identifikačné číslo spisu: 8307212881
Dátum vydania rozhodnutia: 24.06.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8307212881.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Z. H., bývajúceho v R., R. X, 2/ I. H., bývajúcej v R., R. X, oboch zastúpených JUDr. Milošom Kaščákom, advokátom so sídlom vo Vranove nad Topľou, Kalinčiakova 10, proti žalovanému I.T. B., bývajúcemu v R., K.Š. XXX/XXXX, zastúpenému Mgr. Mariánom Lipom, advokátom so sídlom v Humennom, Štefánikova 18, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 10 C 220/2007, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. marca 2015 sp. zn. 8 Co 187/2014 v spojení s doplniacim rozsudkom zo 17. októbra 2019 sp. zn. 8 Co 108/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 8 Co 187/2014-294 z 30. marca 2015 v spojení s doplniacim rozsudkom a rozsudkom Okresného súdu Humenné z 28. mája 2014 č. k. 10 C 220/2007-259 z r u š u j e a v e c v r a c i a okresnému súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 28. mája 2014 č. k. 10 C 220/2007-259 uložil žalovanému povinnosť uhradiť žalobcom sumu 9.958,18 eura do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Návrh žalobcov v časti úrokov z omeškania zamietol. Uložil žalovanému povinnosť uhradiť na účet Okresného súdu Humenné náhradu svedočného vo výške 150,78 eura do 15 dní odo právoplatnosti rozsudku. Vyslovil, že o trovách konania rozhodne do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

V odôvodnení poukázal na výsledky vykonaného dokazovania, zistený skutkový stav, citoval ustanovenia § 11, § 13 Občianskeho zákonníka a uviedol, že mal za preukázané, že žalobca 1/ kúpnu zmluvou zo dňa 30. januára 2007 odpredal nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX k. ú. R., ako parcela CKN XXXX - zastavaná plocha o výmere 552 m² a rodinný dom súpisné č. XXXX postavený na tejto parcele (ďalej len „rodinný dom“) kupujúcim V. N. C., Z. C., I. Z. D. a I. W. D. za dohodnutú kúpnu cenu 3 000.000,- Sk, ktorí ho dňa 14. septembra 2007 previedli na žalovaného. Z návrhu, ako aj z čestného vyhlásenia vyplýva, že dňa 30. augusta 2007 V. N. C., ktorý konal aj za ostatných kupujúcich, uhradil žalobcovi zvyšok kúpnej ceny vo výške 1 979.829,- Sk, čo žalobca potvrdil čestným vyhlásením a zároveň v tomto čestnom vyhlásení požiadal V. C. o poskytnutie lehoty dvoch mesiacov na vyst'ahovanie sa z predmetného domu a zároveň malo dôjsť k ďalšej dohode ohľadom

odpredaja prístavby a garáže v hodnote 300.000,- Sk. Dňa 24. septembra 2007 obdržal žalobca 1/ výzvu na vypratanie nehnuteľnosti v lehote 7 dní od doručenia výzvy už od žalovaného. Dňa 3. novembra 2007 došlo k vystáhovaniu žalobcov z rodinného domu, s tým, že podľa tvrdenia žalobcov im, ako aj ich deťom to malo spôsobiť ťažký psychický šok, z ktorého sa nemôžu spamätať. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že spôsob, aký zvolil žalovaný na to, aby sa ujal užívania svojich vlastníckych práv k rodinnému domu, bol spôsobilý zasiahnuť do osobnostných práv žalobcov a spôsobiť im psychickú a morálnu ujmu. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobcovia žili v rodinnom dome dlhodobo, udržiavali dobré susedské vzťahy, a teda vystáhováním sa za prítomnosti SBS - károv došlo k spochybneniu ich dobrého mena medzi susedmi a ich známymi, čo potvrdili svedecké výpovede. Navyše uvedené vystáhovanie malo negatívny dopad aj na vzájomné rodinné vzťahy medzi žalobcami a ich deťmi. Zdôraznil, že žalovaný vykonal vystáhovanie žalobcov bez platného súdneho rozhodnutia a bez prítomnosti súdneho exekútora, v dôsledku čoho išlo o nezákonnú deložáciu. Súd prvej inštancie považoval morálne zadostučinenie v danom prípade za nepostačujúce, keďže k vyprataniu rodinného domu došlo nezákonným spôsobom a násilným vniknutím do rodinného domu. Z tohto dôvodu priznal žalobcom finančné zadostučinenie vo výške 9.958,18 eura, ktoré považoval za primerané.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na základe podaného odvolanie žalovaným rozsudkom z 30. marca 2015 sp. zn. 8 Co 187/2014 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil vo výroku o uložení povinnosti žalovanému uhradiť žalobcom sumu 6.638,78 eura. Zmenil rozsudok vo výroku o uložení povinnosti žalovanému uhradiť žalobcom sumu nad 6.638,78 eura tak, že v tejto časti žalobu zamietol. Výslovil, že o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie týkajúcim sa základu uplatneného nároku, ako aj uloženia povinnosti žalovanému nahradiť žalobcom sumu 6.638,78 eura. Doplnil, že v danom prípade bola svojpomoc vylúčená, nakoľko nešlo o zásah do vlastníckeho práva, ktorý reálne hrozil ako bezprostredný, alebo nastal a trval ako doposiaľ neukončený. Odvolací súd sa nestotožnil s tvrdeniami žalovaného, že v danom prípade existujú okolnosti vylučujúce protiprávnosť jeho konania. V prevyšujúcej časti nad sumu 6.638,78 eura zmenil napadnuté rozhodnutie a žalobu zamietol. K trovám odvolacieho konania uviedol, že o nich rozhodne súd prvej inštancie. Doplniacím rozsudkom zo 17. októbra 2019 č. k. 8 Co 108/2019-381 zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách štátu tak, že uložil žalovanému povinnosť uhradiť na účet Okresného súdu Humenné náhradu z titulu svedočného vo výške 100,51 eura a žalobcom vo výške 50,27 eura, v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku. O trovách štátu rozhodol v zmysle § 396 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 1, 2 CSP tak, že stanovením pomeru úspechu žalobcov v rozsahu 66,66 % a úspechu žalovaného v rozsahu 33,34 % odvolací súd uložil stranám podieľať sa na úhrade trov konania štátu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie. Namietal, že napadnuté rozhodnutie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku), a zároveň spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku). Uviedol, že neobstojí záver odvolacieho súdu, že bezprostredne nehrozil zásah do jeho vlastníckeho práva, keďže mu v dôsledku správania sa žalobcov a s tým súvisiaceho prehlbovania finančného zaťaženia hrozil výkon záložného práva záložným veriteľom U. H. Z. G., a tým strata nehnuteľnosti. Ohľadom existencie okolností vylučujúcich protiprávnosť konania žalovaného, považoval napadnutý rozsudok za nepreskúmateľný, lebo odvolací súd ani jednou vetou neodôvodnil, prečo sa s tvrdením žalovaného nestotožnil. Rovnako sa odvolací súd nevyjadril k otázke, akým spôsobom bolo vystáhovanie spôsobilé zasiahnuť do práv žalobcov, a súdy nezdôvodnili, čím by vypratanie nehnuteľnosti súdnym exekútorom bolo pre žalobcov priaznivejšie. Vykonané dokazovanie je v príkrom rozpore s tvrdením žalobcov. Ďalej žalovaný vyčítal odvolaciemu súdu, že sa neoboznámil s vykonaným dokazovaním a podľa jeho názoru nedošlo k prehratiu videozáznamu z predmetného vystáhovania. V súvislosti s priznaným zadostučinením uviedol, že zníženie dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v značnej miere je potrebné hodnotiť vždy objektívne. Namietal, že v danom prípade došlo k priznaniu zadostučinenia výlučne na základe subjektívneho kritéria, pričom absolútna väčšina iných osôb by si v danej situácii uvedomovala, že po predaji domu a následných výzvach k odovzdaniu nehnuteľnosti zákonite musel nastať dôsledok vypratania nehnuteľnosti. Poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 163/2008 týkajúce sa

priznania náhrady nemajetkovej ujmy, z ktorého záveru vyplýva, že nestačí len púha možnosť zníženia dôstojnosti či vážnosti fyzickej osoby v značnej miere, ale súdom musí byť vždy zistené, že k tomuto zníženiu skutočne došlo. Zdôraznil, že odvolací súd sa nevyjadril k uplatneným odvolacím dôvodom žalovaného, a preto namietal porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces. Navrhol zmeniť napadnutý rozsudok a zamietnuť žalobu, alternatívne zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Podaním z 26. júna 2015 doplnil dovolanie, v ktorom namietal odňatie možnosti konať pred súdom z dôvodu náležitého neodôvodnenia rozhodnutia súdu ohľadne výšky nemajetkovej ujmy, pričom súdy ani neuviedli z ktorých konkrétnych skutočností pri ustálení výšky vychádzali. Zároveň požiadal o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia až do právoplatného skončenia dovolacieho konania.

4. Žalobcovia v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že žalovaný dovolanie odôvodnil len formálne s tým, že dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. Napadnuté rozhodnutie považovali za vecne správne, a preto ho navrhli zamietnuť ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je procesné prípustné a zároveň dôvodné.

6. Podľa § 470 ods. 1, 2 veta prvá CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

10. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní.

11. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (napr. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 26/94).

Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im práva úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces.

Do práva na spravodlivý proces sa premieta aj zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorá síce nie je

výslovne upravená v ústavnom poriadku, ale má svoj ústavnoprávny rozmer, lebo vyplýva z princípu nezávislosti súdov a sudcov (čl. 46 ústavy). Táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Porušením práva na spravodlivý proces je nesporne aj situácia, ktorá nerešpektuje pravidlá vymedzujúce proces vyhľadávania, vykonávania a hodnotenia dôkazov, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktorá vyšla najavo, alebo boli kvalifikovane namietané, ale nižšie súdy ich právne nezhodnotili v celom súhrne posudzovaných skutkových okolností bez toho, aby dostatočným spôsobom odôvodnili ich irelevantnosť.

Príslušné procesné a hmotnoprávne normy treba vykladať tak, aby splnili svoju funkciu, spočívajúcu v rozumnom a spravodlivom vyriešení problému v tom zmysle, aby obstálo pred „zdravým rozumom“ a podľa predstáv spravodlivosti, panujúcej v spoločnosti.

12. V preskúmvanej veci bolo dovolanie síce podané za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku v znení platnom a účinnom do 30. júna 2016, avšak v súlade s princípom okamžitej aplikability a s princípom justifikácie účinkov procesných úkonov (§ 470 ods. 1, 2 veta prvá zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016, ďalej len „CSP“), dovolací súd posudzoval dovolanie v zmysle ustanovení § 420 písm. f) a nasl. CSP a zistil, že je nielen prípustné, ale aj opodstatnené.

13. Predmetom uplatneného nároku je nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej neoprávneným zásahom do osobnostných práv žalobcov, ku ktorému malo dôjsť v súvislosti s realizáciou ich vystaňovania žalovaným z rodinného domu, ktorý na základe kúpnej zmluvy nadobudol žalovaný a dobrovoľne sa z neho nevystaňovali ani v dobe 2 mesiacov, ktorú si samy určili v mesiaci august 2007, v čestnom vyhlásení žalobcu.

14. Nárok žalobcov tak vznikol v súvislosti s procesom núteného vypratania pre nich už cudzej nehnuteľnosti, po tom, čo nedodržali svoj prísľub (do konca októbra 2007) o dobrovoľnom odovzdaní predmetných nehnuteľností, a obrana žalovaného je zase krytá ústavou zaručeným právom legitímneho očakávania uspokojenia jeho práva na užívanie týchto nehnuteľností. Ide o typickú kolíziu základných práv a slobôd strán sporu, ktorá sa rieši testom proporcionality tak, aby sa neodôvodnene neuprednostnilo právo na ochranu súkromia (u žalobcov), pred právom na ochranu vlastníckeho práva a práva na spravodlivý proces u žalovaného tak, ako sa to stalo aj v tomto prípade. Pretože z hľadiska ústavnosti a zákonnosti odôvodnenia napadnutých rozhodnutí nižších súdov nemôžu obstáť, nezostalo najvyššiemu súdu než uzavrieť, že tieto súdy porušili zákaz svojvôle a pravidlá fair procesu, keď nerešpektovali ochranu vlastníckeho práva a právo na spravodlivý proces u žalovaného, resp. sa k týmto ústavným právam vôbec argumentačne nevyhradili. Tým zasiahli do základného práva na legitímne očakávanie podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru, v dôsledku toho žalovanému neposkytli ochranu jeho práv aj na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

15. Najvyšší súd preto dovolaniu žalovaného vyhovel, napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spolu s rozsudkom okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 449 ods. 1, 2, § 450 CSP) s tým, že opätovne posúdi vyššie uvedený konflikt medzi základnými právami strán sporu testom proporcionality v jeho troch krokoch, a to či návrh žalobcov bol odôvodnený, či sledoval legitímny cieľ a či bol nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa, založený na naliehajúcej osobnej potrebe.

16. Pri prípadnom posudzovaní finančného odškodnenia, ktoré sa má zaplatiť len v prípade závažného poškodenia osobnostných práv (jeho výšku tiež treba odôvodniť), osobitný význam prislúcha myšlienke prevencie tak, aby sa každému oplátilo dodržiavať právo a nezneužívať ho.

17. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; tieto nezistil v čase začatia konania na dovolacom súde a vzhľadom na zrušenie napadnutých rozhodnutí, dovolací súd sa už k žiadosti o odklad vykonateľnosti rozhodnutia nemusel vyjadriť.

18. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania, ako aj trov pôvodného konania rozhodne okresný súd v zmysle § 453 ods.1, 3 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

19. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.